

עמ"י 26009/11/14 - מוחמד אדעים נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים

28 ינואר 2015

עמ"י 26009-11-14 אדעים נ' מדינת ישראל

בפני כב' השופטת תמר בזק רפפורט

העורר מוחמד אדעים

באמצעות ב"כ עוה"ד סעיד ג'בארה וחיים ארבל

נגד

המשיבה

מדינת ישראל

באמצעות עו"ד ענבר אפרת-וינשטיין מאגף מכס ומע"מ

פסק דין

ערר על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט ד"ר א' גורדון) מיום 23.10.14 בתיק מ"י 31600-08-12, שבגדרו נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר. בית משפט קמא התבקש להורות על השבת סך 40,000 ₪, אשר מופקדים בקופת בית משפט השלום כתנאי להתייצבות העורר לדיונים, וכאמור, דחה את הבקשה. מכאן הערר.

רקע והליכים קודמים

1. נגד העורר תלוי ועומד בבית משפט השלום כתב אישום בגין הוצאת 148 חשבונות מס פיקטיביות, במטרה להביא להתחמקות לקוחותיו של העורר מתשלום מס. סכום המס שבו מדובר הוא 901,341 ₪.
2. על מנת להבטיח את התייצבותו של העורר למשפטו, הורה בית משפט קמא בהחלטה מיום 13.10.13, על הפקדת סך 40,000 ₪ בקופת בית המשפט, כמו גם ערבויות עצמיות וערבויות צד שלישי.
3. קדמו להגשת כתב האישום הליכים, אשר במסגרתם הוטלו על העורר ערבויות בשלב החקירה. שיעור ההפקדה שהושת על העורר, עובר להגשת כתב האישום, עמד על 50,000 ₪. סכום זה אושר בהחלטת בית משפט זה מיום 2.7.13 (מפי כב' השופט א' רומנוב) בערר שהגיש העורר לבית משפט זה (עמ"י 13953-05-13). בקשת רשות לערער על ההחלטה שדחתה את הערר, נדחתה אף היא בהחלטת בית המשפט העליון (כב' השופטת א' חיות) מיום 24.7.13 (בש"פ 5143/13), תוך שנקבע כי נראה שהערובה שנקבעה מאוזנת וראויה, בשים לב להיקף העבירות שהעורר נחשד בביצוען.
4. בהמשך, אחר שהוגש כתב האישום נגד העורר, הוגשה בקשה לקביעת ערבויות להתייצבותו להליך. עמדת המאשימה היתה, כי יש לקבוע ערבויות בהיקף זהה לזה שנקבע בשלב החקירה. העורר מצידו טען, כי אין מקום להשית עליו ערבויות, אחר שהוא התייצב לכל החקירות והדיונים. בהחלטה מיום 13.10.13 דן בית משפט קמא בטענת המאשימה, כי יש להותיר את הערובות שנקבעו בשלב החקירה על כן במלואן, כמו גם בטענת העורר, כי דין כתב האישום להיבטל בשל פגמים בשימוע. בית משפט קמא, קבע כי בקשה להשתת ערבויות איננה המסגרת הנכונה להכריע בטענת העורר בדבר פגמים בשימוע, אשר תוכרע על ידי המותב הדן בתיק העיקרי. באשר לשיעורן של הערבויות נפסק, כי החשש מהימלטות העורר - הנובע מהשילוב בין מקום מגוריו (בנפת חברון) לבין העבירות המיוחסות לו, הכוללות יסודות של מרמה, ולעונש הצפוי אם יורשע - הינו חשש ממשי המצדיק הטלת ערבויות זהות לאלו שהושתו בשלב החקירה. עם זאת, נוכח טענת העורר כי עד כה התייצב לדיונים, כמו גם טענתו בדבר קשיים כלכליים, הורה על

הפחתת סכום ההפקדה והעמדתו על 40,000 ₪.

5. ערר על החלטה זו נדחה בהחלטת בית משפט זה מיום 1.1.14, מפי כב' השופט הבכיר א' כהן (ע"ח 25219-11-13). בהחלטתו הזכיר כב' השופט הבכיר כהן את החלטת בית המשפט העליון (כב' השופטת חיות) בבש"פ 5143/13, שבגדרה נמצא כי הערובה הגבוהה יותר, שנקבעה בשלב החקירה, היא כ"מאוזנת וראויה", תוך שהוא מדגיש כי מקום מגוריו של העורר מגביר את החשש מפני הימלטות. כב' השופט הבכיר כהן התייחס גם לטענה, כי לא היה מקום להורות שהסכום שהופקד בבית משפט קמא בשלב החקירה, ישמש כהפקדה להבטחת התייצבות לאחר הגשת כתב האישום. הובהר, כי אם אותו סכום לא היה נזקף לטובת העורר, בגין ההחלטה לחייבו בהפקדת סך 40,000 ₪ להבטחת התייצבותו, היה מקום לעוצרו בגין אי מילוי ההחלטה בדבר ההפקדה. אשר לטענת העורר בדבר בטלות כתב האישום - ערכאת הערר (כב' השופט הבכיר א' כהן) אימצה את החלטת בית משפט השלום (כב' השופט ד"ר א' גורדון), כי אין לקבוע בשלב זה כי "אין כתב אישום", ושאלה זו יכול שתתברר בתיק העיקרי.
6. על החלטה זו הוגש ערר לבית המשפט העליון בבש"פ 221/14. ערר זה נמחק בעקבות הערות בית המשפט (כב' השופט ח' מלצר), כשהעורר הודיע כי הוא חוזר בו מן הבקשה, "תוך שמירת זכויות וטענות המבקש לטעון כנגד הגשת כתב האישום כנגדו, וביחס לאי קיום השימוע שהובטח לו - כהלכתו (זאת במסגרת העלאת טענות מקדמיות בבית משפט השלום בעת ההכרעה), וכן לצורך הגשת בקשה לשינוי תנאי הערבויות".
7. בעקבות כך, פנה העורר לבית משפט השלום בבקשה לעיון חוזר, במסגרתה ניתנה החלטה, בגינה הערר שלפניו.
- בבקשה לעיון חוזר נטען, כי אין לעשות שימוש בכספי ערובה שהופקדו בשלב החקירה, אלא למטרתם; וכי "אין כתב אישום", משום שהופרה חובת השימוע. במועד שנקבע לשמיעת הבקשה לעיון חוזר טען העורר, כי כתב האישום בטל מעיקרו, ואף כי לא ניתן לו יומו בשלב הטיעון שלאחר הגשת כתב האישום, שכן "יש פרמטרים שונים כאשר אדם נמצא בשלב של מעצר/חקירה, ויש פרמטרים שונים לאחר הגשת כתב האישום בנושא של ערבויות".
8. בית משפט קמא דחה את הבקשה בצינו, כי לא הוצגה עילה לעיון חוזר בהחלטות הקודמות, ולמעשה, הבקשה לעיון חוזר לא הייתה אלא ערר לפניו על החלטתו מיום 13.10.13. בית משפט קמא פקפק כי לכך כיוון בית המשפט העליון, שעה שהמליץ לעורר לחזור בו מבקשת רשות הערעור, ואיפשר לו לשמור על זכויותיו להגשת בקשה לשינוי תנאי ערבויות. לגוף הדברים, נדחתה הטענה בדבר שימוש פסול בכספים שהופקדו בשלב החקירה, כערובה בשלב שלאחר הגשת כתב האישום, שכן מדובר במהלך שנעשה לפי עמדת העורר ובא כוחו. כמו כן נדחתה הטענה בדבר ביטול ערבויות, על שום ש"אין כתב אישום". צוין, כי מדובר בסוגייה שעתידיה לידון בידי המותב אשר דן בהליך העיקרי, וכי אין מקום לבטל את כתב האישום ב"תקיפה עקיפה". אשר לטענה כי לעורר לא התאפשר למצות את טיעונו לגוף הדברים ציין בית משפט קמא, כי שאלת הצדקת הטלתן של הערבויות נדונה מספר פעמים, הן בשלב החקירה, הן בשלב שלאחר הגשת כתב האישום שלפניו והן בערכאות הערעור, והיא הוכרעה לגופה לאחר שנשקלו השיקולים הנחוצים.
9. על החלטה זו משיג העורר בהליך זה, אשר בו מבוקש לקבוע, כי אין מקום לעשות שימוש בכספים שהופקדו בשלב החקירה לשם הבטחת התייצבות העורר לאחר הגשת כתב האישום; כי יש לבטל את כתב האישום בשל היעדר שימוע, ושימוע שלא בתום לב; ולחלופין, כי על בית משפט קמא לקיים דיון לגופו של עניין ולבחון האם קיים צידוק בנסיבות האינדיבידואליות של העורר, לחייבו בהפקדה. כן נטען כי יש לבטל את החלטת בית משפט קמא, שהסתבר שהייתה כתובה קודם שהתקיים הדיון.

10. דין הערר להידחות.

כבית משפט קמא אף אני סבורה, כי החלטת בית המשפט העליון (כב' השופט מלצר) בבש"פ 221/14, לא העניקה לעורר זכות לדיון חוזר בעניינים שהוכרעו בהחלטת בית משפט השלום מיום 13.10.13, החלטה שערר עליה נדחה בתיק ע"ח 25219-11-13 ביום 1.1.14 (מפי כב' השופט הבכיר א' כהן), כאילו לא נעשה דבר. ערר העורר בבש"פ 221/14, נמחק. אכן, המחיקה נעשתה תוך שמירת זכויות וטענות, אך לא תוך יצירת זכויות שאינן קיימות. הזכויות והטענות שנשמרו הן: "זכויות וטענות המבקש לטעון כנגד הגשת כתב האישום כנגדו, וביחס לאי קיום השימוע שהובטח לו - כהלכתו (זאת במסגרת העלאת טענה מקדמית בבית משפט השלום בעת ההקראה), וכן לצורך הגשת בקשה לשינוי תנאי הערביות".

11. אשר לטענה כי אין מקום לעשות שימוש בכספים שהופקדו בשלב החקירה לשם הבטחת התייצבות העורר לאחר הגשת כתב אישום - מדובר בטענה שהועלתה בידי העורר זה מכבר בע"ח 25219-11-13, ערר שנדחה. בהחלטה שניתן בערר הוסבר הקושי שבטענה זו: משנקבע סכום הפקדה, אשר בית משפט זה סבר כי הוא מוצדק לגופו, בעקבות החלטות קודמות שניתנו בשלב החקירה ואושרו בבית המשפט העליון, הרי שאם הסכום שבקופת בית המשפט איננו יכול לשמש למטרת ההפקדה עליה החליט בית המשפט, התוצאה המעשית היא שיש לעצור את העורר. הטענה נגד שימוש בכספים שהופקדו בשלב החקירה להבטחת התייצבות העורר לאחר הגשת האישום נדחתה, אפוא, בבית משפט זה. הערר על החלטת בית משפט זה נמחק בידי בית המשפט העליון, תוך שהנושא לא הוחרג כלל ועיקר מן המחיקה, בגדר "שמירת זכויות". לפיכך, לא היה מקום להעלות טענה זו לפני בית משפט קמא, ואף לא לפני בית משפט זה, בעקבות בש"פ 221/14.

12. זאת ועוד, בהחלטתו התייחס בית משפט קמא לסוגיה זו לגופה, למעלה מן המחויב, וציין כי העברת כספי ההפקדה משלב החקירה, לשם קיום התנאים שנקבעו בהחלטה מיום 13.10.13, נעשתה לפי עמדת העורר עצמו. בהחלטה ציין בית משפט קמא, כי מוצא הוא פגם בכך שהעובדה שהדבר נעשה לבקשת העורר, לא צוינה בידיו, שעה שהשיג הוא על העניין, אף שהוא עצמו לא חלק כי כך היו פני הדברים בפועל. לא מצאתי בטענות העורר התמודדות עם העובדה, שהעברת כספי הפקדון נעשתה לבקשתו של העורר. ברור, אפוא, כי מדובר בטענה חסרת שחר, שאף אילו ניתנה לעורר הזדמנות להעלות שנית בעקבות בש"פ 221/14, היה דינה להידחות מכל וכל.

13. אשר לטענה כי יש לבטל את כתב האישום בשל היעדר שימוע, ובהתאם אין מקום לקביעת תנאים להבטחת התייצבות - מדובר בטענה שנדחתה בהחלטת בית משפט קמא מיום 13.10.13, ואף בהחלטת בית משפט זה בע"ח 25219-11-13. כאמור, בבש"פ 221/14 נמחק בבית המשפט העליון ונקבע בו, כי נשמרת זכותו של העורר "לטעון כנגד הגשת כתב אישום כנגדו וביחס לאי קיום השימוע שהובטח לו - כהלכתו (זאת במסגרת העלאת טענה מקדמית בבית משפט השלום בעת ההקראה)...". נוכח כך, אינני סבורה כי נפתחה לפני העורר הדלת לשוב ולהשמיע את הטענה שנדחתה לפני בית משפט קמא.

גם כאן, למעלה מן הצורך, שב ונימק בית משפט קמא, כי אין מקום להכריע בבטלות כתב האישום במסגרת קביעת תנאי הבטחת התייצבות, ומקומה של סוגיה זו לפני המותב הדין בתיק העיקרי. יצוין, כי המותב הדין בתיק העיקרי (כב' השופטת ד' כהן-לקח) אכן דן בטענה זו לגופה, ובהחלטה מפורטת ומנומקת היטב מיום 2.10.14, דחה את הבקשה לביטול כתב אישום, עקב פגם בשימוע.

מקובלת על"י השקפת בית משפט קמא, כי בנסיבות העניין, לא היה מקום להכריע בבטלות כתב האישום במסגרת תנאי הבטחת ההתייצבות. הדברים אמורים במשנה תוקף, לאחר שהמותב הדין בתיק העיקרי עסק בנושא, ובהחלטה זוירה ומעמיקה דחה את הבקשה. אף דינה של טענה זו של העורר להידחות אפוא מכל וכל.

14. אשר לטענה כי על בית משפט קמא היה לקיים דיון לגופו של עניין ולבדוק אם קיים צידוק בנסיבות האינדיבידואליות של העורר לחייבו בהפקדה - כפי שמציין בית משפט קמא בהחלטתו, אין כל בסיס להשגה בעניין זה, שכן ההחלטה מיום 13.10.13 ניתנה לאחר שהתקיים דיון לגופו של עניין ולאחר שניתנה לעורר ההזדמנות להעלות כל טענה שיחפוץ. במסגרת זו, כעולה מפרוטוקול הדיון, טענה ב"כ המאשימה כי מדובר בעבירות מס חמורות, שיש להן תשתית ראייתית חזקה, וכי מדובר בתושב הרשות הפלסטינית, שאין למאשימה דרך לאכוף עליו התייצבות. צוין, כי הבטוחה שנקבעה בשלב החקירה, תוארה בהחלטת בית המשפט העליון בבש"פ 5143/13 כ"מאוזנת וראויה", לאחר שהופחתה, תוך התחשבות במצבו הכלכלי של העורר. עוד נטען, כי אחר שהוגש כתב האישום יש צורך באותן בטוחות, וביתר שאת, ואף יש להחמיר בעניין זה. טיעונים אלה כולם הינם טיעונים לגוף העניין. ב"כ העורר השיב לטיעונים לגופם, ולצד הטענה כי "אין כתב אישום", הוסיף וטען כי ניתן להסתפק בערבויות צדדים שלישיים, שהם ישראלים בעלי יכולת כספית.

בהחלטה מיום 13.10.13 התייחס בית משפט קמא לטיעונים אלו שלגוף העניין, והבהיר כי להשקפתו, עם הגשת כתב האישום, ככלל, יש הצדקה לקבוע את אותן הבטוחות שנקבעו בשלב החקירה, וזאת בשים לב לתוכנו החמור של כתב האישום. עם זאת, לנוכח טענת ההגנה, שלא נסתרה, כי העורר התייצב לדיונים, ובשל הטענה בדבר קשיים כלכליים, הופחת במידת מה סכום ההפקדה (40,000 ₪ במקום 50,000 ₪). העורר השיג על החלטה זו לפני בית משפט זה בתיק ע"ח 25219-11-13, ובין טענותיו (למשל, בסעיף 35 להודעת הערר מיום 13.11.13) צוין, כי "גם לגופו של עניין, אין בבקשה ממש. אין בידה [של המאשימה - הח"מ] להצביע על התחמקות, ולו פעם אחת, מחקירה ו/או התייצבות בבית המשפט".

לא זו אף זו. משטענת העורר היא, כי לא ניתנה לו הזדמנות לטעון לגוף הדברים, ניתן היה לצפות כי אחר שלדבריו הוקנתה לו, מכוח בש"פ 221/14, האפשרות לעשות כן, תנוצל הזכות ולפני בית משפט קמא יושמעו טענות לגוף העניין. אלא שמעיון בפרוטוקול הדיון שנערך בבית משפט קמא בטרם ההחלטה נשוא הערר, לא נמצאו טיעונים מסוג זה, למעט דברים כלליים, כי לעורר "עדיין לא ניתן יומו" וכי "יש פרמטרים שונים לאחר הגשת כתב האישום בנושא של ערבויות". אם סבר העורר ש"לא ניתן לו יומו", הרי משנקבע דיון בבקשתו לפני בית משפט קמא, "ניתן לו יומו" והיה עליו להציג את מלוא טענותיו. בית משפט קמא שמע את הטענות - אף שכאמור אינני סבורה כי היה מחויב לעשות כן, משום שמדובר בטענות שהושמעו בעבר והוכרעו, וערר בגין ההכרעה נדחה - ודן בהן לגופן. בכל הנוגע לשיקולים שלגוף העניין סבורה גם אני, כפי שסבר בית משפט זה (כב' השופט הבכיר א' כהן) בע"ח 25219-11-13, כי לא הוצגו שיקולים מעין אלו המצדיקים התערבות בהחלטת בית משפט קמא.

15. אשר לטענה כי החלטת בית משפט קמא הייתה כתובה קודם שהתקיים הדיון, ולכן יש לבטלה - מן ההחלטה עצמה עולה, כי לא הייתה היא כתובה, בוודאי לא בשלמותה, קודם שהתקיים הדיון, שכן כוללת היא בתוכה התייחסות לדברים שנאמרו בדיון. ככל שבית משפט קמא סיכם את טענות הצדדים והתייחס אליהן בכתובים קודם לשעת הדיון, אינני מקבלת כי יש בכך כדי להביא לבטלות ההחלטה. מובן, כי ככל שבית המשפט מעלה דברים על הכתב קודם לדיון, הרי שלאחר הדיון עליו לשקול את המכלול, הן את מה שהיה לפניו קודם לדיון והן את מה שהתחדש בדיון, ועל פי כל אלו ליתן את החלטתו. כך או כך, אין בפניי כל אינדיקציה למה שנעשה במקרה דנן, וממילא אף דין טענת ערר זו להידחות. יצוין, כי עובר למועד הדיון, עמדה לפני בית משפט קמא בקשה בכתב מטעם העורר, שהשתרעה על פני כ-6 עמודים, במסגרת תיק שאותו מותב דן בו גם בעבר. בנסיבות אלו אין לתמוה על הכנת דברים כתובים בידי בית משפט

קמא מבעוד מועד, ואין בנתון זה כשלעצמו - נתון שלא הוכח לפניי - כדי להביא לביטול ההחלטה במסגרת הערר, כפי שעתר לכך העורר דנן.

16. על יסוד כל האמור, דוחה אני את הערר.

המשיבה עותרת לחיוב העורר בהוצאות, בטענה כי מדובר בערר סרק, שהביא לבזבז זמן שיפוטי יקר, כמו גם בזבז זמנם של באי כוח המאשימה.

כעולה מן האמור לעיל, אכן מדובר בערר סרק, שאינו אלא מחזור של טענות שנדונו והוכרעו.

עם זאת, בשים לב לזהירות הרבה בה נוקטים בתי המשפט בכל הנוגע לחיוב נאשם בפלילים בהוצאות, ולפנים משורת הדין, בשים לב לדבריו של העורר אודות קשייו הכלכליים, לא ייעשה עתה צו להוצאות נגדו. זאת, אף שמטבע הדברים עשויה ההתנהלות הפסולה שבהגשת ערר זה להילקח בחשבון בהחלטות עתידיות שיינתנו בידי בתי המשפט בעניינו של העורר, לרבות בפסק הדין הסופי בתיק העיקרי.

ניתן היום, ח' שבט תשע"ה, 28 ינואר 2015, בהעדר הצדדים.